

PARTICULARITĂȚILE BUGETĂRII SENSIBILE LA GEN

PARTICULARITIES OF GENDER SENSITIVE BUDGETS

[https://doi.org/10.52327/1813-8489.2021.3\(111\).06](https://doi.org/10.52327/1813-8489.2021.3(111).06)

CZU: 336.142.6:316.346.2

Tatiana TOFAN,
doctor în economie, conferențiar universitar,
Academia de Administrare Publică

SUMMARY

In this article, are studied the peculiarities of gender-sensitive budgeting. In turn, gender-sensitive budgeting means an inclusive approach to gender equality in the budgetary process of a state. It also describes the steps to integrate gender budgeting process

Keywords: budget, budget process, gender sensitive budgeting, gender dimensions.

REZUMAT

În acest articol se studiază particularitățile bugetării sensibile la gen. La rândul său, bugetarea sensibilă la dimensiunea de gen înseamnă abordarea integratoare a egalității de gen în procesul bugetar al unui stat. De asemenea, sunt descrise etapele de integrare a dimensiunii de gen în procesul bugetar.

Cuvinte-cheie: buget, proces bugetar, bugetarea sensibilă la gen, dimensiuni de gen.

Bugetarea sensibilă la gen este o modalitate de a lega politica egalității de gen cu politica macroeconomică și înseamnă bugetare centrată pe oameni.

Bugetarea sensibilă la dimensiunea de gen este un termen generic, care descrie modul în care politicile țării, regiunii sau ale municipalității afectează distribuția resurselor între femei și bărbați, fete și băieți.

O definiție general acceptată a conceptului privind bugetarea sensibilă de gen prezentată de Consiliul Europei specifică: „Bugetarea sensibilă la dimensiunea de gen înseamnă abordarea integratoare a egalității de gen în procesul bugetar [2]. Aceasta reprezintă evaluarea prin prisma de gen a bugetelor, încorporând perspectiva de gen la toate nivelele procesului bugetar și restructurând veniturile și cheltuielile pentru a promova egalitatea de gen”.

Avansarea sau perfecționarea proceselor

bugetare curente reprezintă un pas înainte prin incorporarea dimensiunii de gen în implementarea acestora. Bugetarea sensibilă la gen (BSG) trebuie să fie privită prin prisma a două dimensiuni și anume:

- un proces supus abordării integratoare de gen, fiind parte integrantă a politicilor publice în sferile economice și sociale;
- un proces de transmitere, prin intermediul căruia este realizată egalitatea de gen în sfera social-economică pentru diverși beneficiari.

Bugetarea la nivelul sectorului public, privită prin prisma procesului decizional, poate fi delimitată în microbugetare și macrobugetare.

Procesul bugetar reprezintă ansamblul măsurilor și acțiunilor, care se succed anual, fiind întreprinse de instituțiile publice în scopul concretizării politicii financiare, și țin de elaborarea, aprobarea și executarea

legii bugetare anuale, încheierea contului de execuție bugetară și aprobarea acestuia, precum și controlul bugetar. Operațiunile ce compun procesul bugetar poartă amprenta specificului național al cadrului legal și administrativ, în care se derulează.

Etapele de integrare a dimensiunii de gen în procesul bugetar sunt:

I. Etapa de elaborare a proiectului de buget.

- Să se asigure că alocările bugetare pentru realizarea programelor, planurilor și activităților sunt astfel repartizate, încât să vizeze, în mod egal, nevoile bărbaților și femeilor.

- Evaluarea impactului posibil al noilor metode de colectare a veniturilor asupra diferitelor grupuri de bărbați și femei în corelare cu capacitățile lor de plată.

- Compararea estimărilor bugetare pentru anul curent cu estimările rectificate și cheltuielile reale din anul precedent și aplicarea măsurilor corective în vederea utilizării corecte și complete a fondurilor bugetare pe parcursul anului în curs.

II. Etapa de adoptare a bugetului.

- Analiza tendințelor în cadrul sectorului sau ministerului și a ponderii alocațiilor și cheltuielilor – ca un indicator al priorităților guvernamentale.

- Analiza părții de venituri, incluzând: surse de venituri, subvenții etc., impactul asupra femeilor și bărbaților.

- Analiza tendințelor și participării: dinamica absolută (reducerea sau creșterea) și dinamica relativă (cota procentuală).

III. Etapa de executare a bugetului.

- Analiza modului de utilizare a fondurilor bugetare (dacă sunt utilizate conform planificării și în sumă totală).

- Analiza costurilor de implementare a activităților.

- Analiza beneficiarilor de subvenții.

- Analiza destinației fondurilor bugetare (dacă au fost utilizate în beneficiul celor cărora le sunt destinate).

IV. Etapa post-executare a bugetului.

- Analiza rezultatelor finale și a impactu-

lui programelor și proiectelor finanțate din fondurile bugetare.

- Analiza rezultatelor preconizate și a rezultatelor reale, inclusiv a celor neașteptate, privind utilizarea fondurilor bugetare.

- Evaluarea modului de utilizare a fondurilor bugetare prin prisma eficienței rezultatelor finale.

- Evaluarea schimbărilor produse în urma realizării cheltuielilor specifice (impact).

Integrarea dimensiunii de gen în bugetul statului este un proces de lungă durată, care, în primul rând, are nevoie de conștientizarea și înțelegerea contribuției percepției de gen, îmbunătățirea guvernării economice și a managementului bazat pe rezultate prin asigurarea priorităților egalității de gen și alocării resurselor vizibile în buget. O modalitate importantă de creare a oportunităților privind introducerea aspectului de gen constă în sporirea participării diferitelor grupuri la fiecare etapă a procesului bugetar.

În calitate de actori incluși în procesul bugetar, legislația în vigoare include:

- administrațiile publice locale și cele centrale;

- instituțiile bugetare;

- Guvernul;

- Parlamentul;

- instituțiile financiare internaționale;

- societatea civilă, cetățeni, mediul academic.

Politicele naționale oferă cadrul general pentru ghidarea guvernantei și a dezvoltării în fiecare țară.

Traducerea obiectivelor naționale în cele relevante, la nivel local, oferă o oportunitate de identificare a diferitelor nevoi și priorități ale femeilor și bărbaților, fetelor și băieților în comunitățile lor, specifice situației reale și să dezvolte politici locale, care răspund cel mai bine la aceste diferențe. Pentru că interacționează cu cetățenii zi de zi, administrațiile se află în cea mai bună poziție pentru identificarea inegalităților care persistă între bărbați și femei, precum și

pentru alocarea resurselor pentru programele, politicile și acțiunile sub aspect de gen și, prin urmare, pot asigura eliminarea inegalităților în cea mai bună măsură.

Administrațiile locale au datoria de a furniza servicii publice cetățenilor. În sistemele de guvernare descentralizate, ele exercită, de fapt, un control mai ridicat asupra tipurilor de servicii publice, pe care le oferă, asupra sumelor de bani alocate pentru aceste servicii și asupra accesului la acestea. Când politicile și intervențiile de furnizare a serviciilor, de fapt, iau în considerare nevoile, situațiile și prioritățile diferitelor grupuri de beneficiari (femei și bărbați, copii, tineri și bătrâni, persoane cu dizabilități etc.), atunci, serviciile publice pot fi mai bine planificate, realizate și livrate cu bugete mai eficiente.

Prioritizarea furnizării serviciilor de bază, de exemplu, prin programele extrașcolare pentru copii sau programele de îngrijire a persoanelor în vârstă, poate reduce foarte mult sarcina și timpul de muncă neplătit al femeilor. Atunci când femeile sunt mai puțin ocupate cu muncă neplătită, acestea sunt mai libere să se angajeze în câmpul muncii sau să deschidă afaceri pentru a genera venituri adiționale. Astfel, alocarea resurselor, inclusiv pentru crearea de noi piețe pentru servicii și bunuri în sfera privată, realizată sub aspect de gen, reprezintă, în cele din urmă, o investiție în creșterea economică locală atât în sectorul privat, precum și în sectorul public. Administrațiile au autoritatea de elaborare a strategiilor de dezvoltare locală, care reflectă situația socio-economică și vizează nevoile locale și interesele cetățenilor. Dacă APL-urile iau în considerare modul diferit în care femeile și bărbații, băieții și fetele sunt afectați de tendințele economice și de oportunități, atunci strategiile de dezvoltare locală sunt mai eficace în utilizarea talentelor, resurselor și abilităților tuturor membrilor comunității. În conformitate cu

principiul abordării integratoare a egalității de gen definite de organismele internaționale, aceasta trebuie să se regăsească în toate documentele de politici, strategii, programe, proiecte, decizii, măsuri, acțiuni etc., la toate nivelele decizionale. Astfel, în cadrul proceselor decizionale pe dimensiunea verticală sau privite „de sus în jos”, printre principalele documente de politici, care inițiază integrarea și promovarea aspectelor de gen, se regăsesc strategiile de dezvoltare naționale, regionale și locale. Pe plan mondial, în noua Agendă de Dezvoltare Sustenabilă 2030 a ONU, stabilită în cadrul Sesiunii a 59-a a Adunării Generale a ONU din 12 august 2015, din 17 obiective globale, obiectivul strategic nr.5 continuă eforturile întreprinse până în prezent și vizează: „Realizarea egalității de gen și abilitarea tuturor femeilor și fetelor”, care prevede 9 ținte complexe și multidimensionale. Pe plan național, sunt stabilite obiectivele strategice, care vizează prioritățile naționale de dezvoltare social-economică. Pe plan sectorial, autoritățile publice centrale au definit programele de dezvoltare a sectorului (educația, ocrotirea sănătății, asistența socială, protecția muncii, protecția mediului etc.) cu specificarea acțiunilor și măsurilor necesare de realizat până la sfârșitul anului 2021. Pe plan regional, se dezvoltă documente de politică publică, ce descriu și analizează situația existentă în domeniu, identifică viziunea și obiectivele strategice de dezvoltare regională în perspectiva anului 2022. Pe plan local, autoritățile publice locale, au elaborat strategiile de dezvoltare specifice localităților prin identificarea potențialului de dezvoltare și a priorităților strategice până în anul 2022. Evaluarea strategiilor scoate în evidență corelarea obiectivelor generale și specifice, prin identificarea direcțiilor strategice privind egalitatea de gen.

În concluzie putem menționa, că bugetarea sensibilă la gen pentru Republica

Moldova este o aparență nouă. Autoritățile publice centrale și locale în elaborarea bugetelor lor trebuie să includă și segmentul

dimensiunii de gen, prin asigurarea priorităților egalității de gen și alocării resurselor vizibile în buget.

BIBLIOGRAFIE

1. Baurciulu A., Casian A., Petroia A. [et al.]. Bugetare sensibilă la gen. Manual. Chișinău, Foxtrot. 2016, p.132-133. În: <http://moldova.unwomen.org/ro/biblioteca-gitala/publicatii/2016/01/bugetarea-sensibila-la-gen---manual>
2. Council of Europe (2004): Gender mainstreaming: Conceptual framework, methodology and presentation of good practices - Final report of activities of the Group of Specialists on Mainstreaming (EG-S-MS), Directorate General of Human Rights, EG-S-MS (98) 2 rev.
Available at: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/equality/03themes/gender-ainstreaming/EG_S_MS_98_2_rev_en.pdf
3. Elson, D. Gender-responsive budget initiatives: Some key dimensions and practical example. In: Gender budgeting initiatives. strategies, concepts and experiences. Papers from a high-level international conference, „Strengthening economic and financial governance through gender responsive budgeting”, 16-18 October 2001, Brussels.
4. Feiler, K. A future-oriented steering mechanism: Gender budgeting in Berlin. Powerpoint presentation given at the 52nd Session of the United Nations Commission on the Status of Women Meeting on „Financing for gender equality and the empowerment of women” 25 February-7 March 2008. New York.
5. Outla, V. et al., Gender budgeting in practice. Report from a Transnational GenderAlp Project involving Austria, Bulgaria, Czech Republic, Hungary and Italy, 2007.
6. Report on gender budgeting. Final report of the Group of Specialists on Gender Budgeting (EG-S-GB). Directorate General of Human Rights, Strasbourg, 2005.

Prezentat: 8 septembrie 2021.

E-mail: tatianatofan@yahoo.com